

PEKKA LOUHIALA
dosentti, yliopistonlehtori,
lastentautien erikoislääkäri
Helsingin yliopisto, Clinicum,
kansanterveystieteen osasto

Se olisin voinut olla minä

Niin kauan kuin muistan, Nuori Lääkäri -lehdessä on ollut osasto nimeltä Kantelut. Siinä Valviran tai sen edeltäjien lääkärit ovat kuvanneet tapauksia, joissa lääkärin toiminnasta on kanneltu viranomaisille. Rohkenen arvella, että Kantelut on vitsipalstan ohella ollut lehden luetuinta aineistoa. Osa artikkeleista on kuvannut ongelmia, jotka johtuvat esimerkiksi lääkärin päihderiippuvuudesta. Monesti lukijan on kuitenkin ollut helppo samaistua kantelun kohteeseen ja ajatella: arjen kiireessä minullekin olisi voinut käydä noin.

Viime vuonna lääkäreitä puhuttivat Tanskassa ja Suomessa sattuneet tapaukset, joissa nuori lääkäri oli tuomiolla rikoksesta epäiltynä. Tätä kirjoitettaessa molemmat tapaukset odottavat mahdollista korkeimman oikeuden käsittelyä.

Tanskalaisessa tapauksessa lääkäri oli suullisesti määrännyt verensokerin tutkittavaksi vatsakipuiselta potilaalta, joka sairasti diabetesta. Tutkimus oli jäänyt tekemättä. Lisäksi potilas oli tuntemattomasta syystä määrätty olemaan

aikaan kompromissiratkaisun. Potilas meni lopulta ilmeisesti kotinsa kautta taksilla sairaalaan, missä hänen kuntonsa romahti heti.

Käräjäoikeuden päätöksessä potilaan kieltäytymiselle ei kuitenkaan annettu painoarvoa, vaikka kaksi sairaanhoitajaa todisti potilaan kieltäytymisestä sekä Valviralle että oikeudessa. Lääkärin saama tuomio perustui muun muassa siihen, että alueellista hoitosuositusta ei noudatettu. Valviran lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, ettei lääkäri ollut laatinut asiakirjamerkintöjä potilaan haluttomuudesta lähteä sairaalaan.

Vaikka Tanskan ja Suomen tapaukset ovat monin tavoin erilaisia, niillä on yksi yhteinen piirre: ”mitä ei ole kirjattu, sitä ei ole tapahtunut”. On toki ymmärrettävää, että viranomaiset tekevät johtopäätöksiä ensisijaisesti asiakirjojen perusteella. Yhtä ymmärrettävää on, että tämä herättää lääkäreissä huolen siitä, mitä kaikkea lopulta pitäisi jokaisesta potilaasta kirjata. Oikeudenkäyntiasiakirjojen hypoteettinen ihannekuva lääkärin työstä voi klinikon näkökulmasta tuntua olevan toisesta maailmasta.

”Lääkäri, joka ei tee virheitä, näkee liian vähän potilaita”, sanoi emeritusprofessori Martti Kekomäki televisiokeskustelussa vuosia sitten. Jokainen klinistä työtä tehnyt lääkäri tajuaa, kuinka osuvasti lause kuvaa lääkärin työn erästä keskeistä ulottuvuutta.

On väärää kollegiaalisuutta peitellä virheitä tai piittaamattomuutta. Oikeaa kollegiaalisuutta on se, että ollaan kollegan rinnalla silloin, kun hänen arkityön tiimellyksessä tekemiään ratkaisuja ja niiden seurauksia arvioidaan oikeudessa. Ja sanotaan vaikka että ”se olisin voinut olla minä”. ●

➤ Lue myös Millainen kollega olet? s. 12–15.

*”Mitä ei ole kirjattu,
sitä ei ole tapahtunut.”*

ravinnotta, kunnes tarvittava TT-tutkimus olisi tehty. Koskaan ei selvinnyt, miksi viimeksi mainittu määräys oli tehty ja mistä se oli peräisin. Potilas kuoli todennäköisesti hypoglykemian komplikaatioihin, ja lääkäri sai tuomion virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Tuomio sai aikaan ennennäkemättömän kampanjan sosiaalisessa mediassa. Ensin lääkärit ja myöhemmin myös hoitajat ilmaisivat tuokensa tuomion saaneelle lääkärille postaamalla kuvansa Facebookiin tai Twitteriin ja varustamalla sen hashtagilla #detkuhavaeremig (se olisin voinut olla minä).

Suomalaisessa tapauksessa oli kyse sydäninfarktipotilaasta, jonka siirtyminen terveyskeskuksesta keskussairaalaan viivästyi. Tapauksen uutisoinnissa on ollut paljon esillä se, että potilas kieltäytyi aluksi lähtemästä keskussairaalaan ja lääkäri sai vasta pitkän suostuttelun jälkeen

SIDONNAISUUDET

Pekka Louhiala: Sivutoiminen yksityisvastaanotto (Mehiläinen Hämeenlinna), Tutkimuseettisen neuvottelukunnan varapuheenjohtaja.